

John Wayne cavalca de nou

Els brutals fets de l'11-S han servit als EUA per presentar-nos un nou relat tràgic, que recorda molt als 'westerns', en què Bush s'erigeix de nou en el venjatiu i solitari 'cowboy' salvador del món.

Els grans relats (ficticis o reals) d'Occident ens aboquen a la tragèdia. De fons i de forma, o sigui, espiritualment i narrativament. La cultura occidental, que és la suma de les civilitzacions grecoromana i judeocristiana, ha mantingut la tragèdia com a metodologia narrativa. De *L'Orestíada* a *Centaures del desert*, passant per *La divina comèdia*, *Hamlet*, *Les flors del mal* o *El cuirassat Potemkin*, la pulsio tràgica ha estat inherent a la nostra manera de veure el món.

El cinema, que sovint es pot veure com a perllongació del fet teatral, ha engendrat el western com a relectura tràgica. Els seus artífexs van ser els hereus dels primers colons nord-americans que, inconscientment o no, van projectar en pantalla les mateixes dualitats que movien Orestes, Filoctetes, Iocasta o Cli-

temnestra pels escenaris a cel obert de l'antiga Grècia. Una dualitat entre una *sofrosine* i una *hybris* (seny i rauxa, al capdavant), capaç de generar en l'espectador una catarsi amb finalitats ètiques i pedagògiques, en la línia del tan terrenal "qui la fa, la paga", fruit d'un destí implacable.

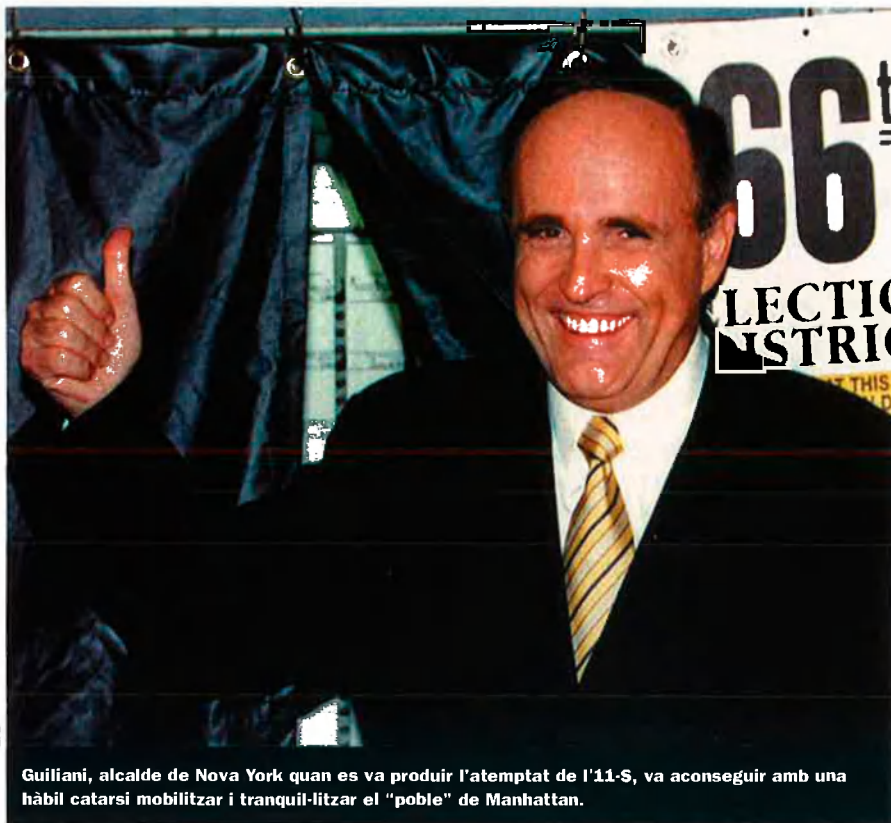
El western, doncs, es pot llegir com a justificació èpica i en clau cinematogràfica d'una cultura mancada, i per tant necessitada, de referents. Els atemptats terroristes de l'11 de setembre van convertir la salvatjada en un relat novament tràgic, cuinat i preparat pels raigs catòdics dels televisors de les cases, veritables microones icònics d'innegable eficàcia. Una projecció ràpida, incisiva, tallant i escruixidora, però amb la mateixa celeritat amb què podem contemplar en directe una execució sumària o un partit de futbol; una òpera o un judici; un atac militar o el rescat d'una balena atrapada pel gel àrtic. Medi i missatge confosos en el terreny telepolític governat pels senyors de l'aire, esdevinguts senyors de la guerra.

I després, l'emergència de l'heroi: George Bush, cowboy de la (post)modernitat, disparant al buit, com un John Wayne etílic assedegat de venjança. I el medi s'encarnà de nou com a escenografia del missatge: els grans tràgics han sabut narrar, en base a codis d'honor, de comportament o de contradiccions filles del destí inexorable. En aquesta ocasió, la narració mediàtica gira al voltant de dos mons: un pretesament salvatge (els apatxes seguidors de Bin Laden) i un altre pretesament civilitzat (el ranxo de la "zona zero"). El problema és que els prismes poden ser diversos. El pensament únic ha engendrat prismes únics: els nacionalistes es confonen per terroristes, mentre que els musulmans es confonen per fanàtics suïcides. Per això

EFE

Bush ha protagonitzat el rearmament d'una determinada política nord-americana. El barret de la foto simbolitza aquesta manera de fer que recorda les venjances dels vells westerns d'abans.

Giuliani, alcalde de Nova York quan es va produir l'atemptat de l'11-S, va aconseguir amb una hàbil catarsi mobilitzar i tranquil·litzar el "poble" de Manhattan.

hi ha qui ha maquillat i vestit Arzalluz com a Bin Laden sota pretensions racionals i que no són més que fruit d'idees cegues i perverses. D'aquí el maniqueisme, dual i tràgic a la vegada.

De sobte, els avions encastant-se a les Torres Bessones de Nova York engendren la catarsi. Minuts després i durant les hores i els dies posteriors, el corifeu Giuliani s'alça entre les veus lamentives dels coreutes planyents: "Poble de Manhattan!". I, com en els petris amfiteatres d'Epidaure, Eleusis o Atenes, la tragèdia era evident a partir de la narrativa. Tothom explicava, però ningú mostrava. El corifeu Giuliani parlava, mentre Bush-Wayne desapareixia. I ningú ensenyava les víctimes. Ni tan sols les comptava: mil, dos mil, quatre mil, vint mil? "Poble de Manhattan! Els fets no ens són propicis! Els morts hi són, més dels que podríem suportar!". Nova catarsi i pretès pas a la *sofrosine* que suposa la contemplació passiva i arreparada (novament davant del televisor) dels atacs indiscriminats damunt dels poblats apatxes: Kabul, Jalalabad, Mazar-e-Xarif, Kunduz... John Wayne cavalca de nou damunt de cavalls de ferro, alats i veloços, esdevinguts pegados de la postmodernitat regressiva. I el públic, superada la catarsi, aplaudeix, aprova i menja crispetes davant de l'espectacle, tan salvatge, a càrrec dels qui ostenten pretensions de civilització.

Potser l'autèntica tragèdia de l'11-S rau en la nostra impossibilitat d'acció, en benefici (o perjudici) del paper d'espectadors que ens toca assumir. Espectadors d'un nou *western* en què Wayne cavalca i dispara des de la pantalla blanca, immaculada, un llençol sant i venerat com a relíquia, on es projecta la voluntat d'alguns, pretesos amos del món, ranxers i *cowboys*, colons i vampirs.

Un nou *western* i tots sabem sobre quin paisatge es dibuixarà el seu final: John Wayne haurà fet justícia. Solitari per voluntat pròpia, s'endinsarà en el marc d'un horitzó marcat per la línia d'un desert en tecnicolor, dalt del seu cavall de ferro, que aixecarà la pols entre uns matolls recremats pel sol. El *cowboy* pistoler xiularà una antiga balada, acompanyada pel xiuxieig inquietant de les serps de cascavell. Fosa: THE END. Fins a la propera aventura.

Jaume Radigales,
escriptor i professor d'estètica a la
Universitat Ramon Llull

PRIMERES JORNADES DE LA TERRA I L'ALIMENTACIÓ

Molins de Rei, 8, 9 i 10 de febrer de 2002

Lloc de celebració:

Joventut Catòlica, plaça de Mercè Rodoreda, 1. Molins de Rei

Dates:

Dies 8, 9 i 10 de febrer de 2002

Terminis:

El termini màxim d'inscripció serà el 25 de gener de 2002

Inscripció i informació:

Secretaria de les Jornades
Plaça de Catalunya, 22, 4t 2a, Molins de Rei
Telèfon 93 680 03 70
Fax 93 680 20 00
Adreça electrònica: candelera@molinsderei.net
www.molinsderei.net/ajuntament

